

10. Smart G. H. and Company, Inc., and The Ignite Group. What Makes a Successful Venture Capitalist : Joint Report, Chicago: Redwood City, 1999.

11. Smith T. Why should I raise Venture Capital?, Venture Capital 101: Raising Venture Capital Guide / T. Smith [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.more-business.com/running_your_business/financing/vent-cap.brc

Науковий керівник – директор Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту, завідувач кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка», д-р. екон. наук, професор
О. Є. Кузьмін

УДК 336.01

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

ВАКУЛИЧ М. М.

УДК 336.01

Вакулич М. М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки

У статті визначено інвестиційний клімат країни та методичні підходи до його оцінювання. Проведений критичний аналіз інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки, обґрунтовано пріоритети інвестиційної політики України щодо активізації іноземних інвестицій та підвищення їх ефективності. Досліджено стан інвестиційного клімату України та його особливості на сучасному етапі розвитку. Автором виявлено основні причини погіршення інвестиційного середовища та запропоновано шляхи його поліпшення. Проаналізовано позиції України на міжнародному інвестуванні та її міжнародний рейтинг.

Ключові слова: інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, іноземні інвестиції, інвестиційний ризик, оцінка інвестиційного клімату.

Табл.: 1. **Бібл.:** 8.

Вакулич Марія Михайлівна – аспірантка, кафедра фінансів та банківської справи, Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля (вул. Набережна Леніна, 18, Дніпропетровськ, 49000, Україна)

E-mail: mariavakulich@mail.ru

УДК 336.01

Вакулич М. М. Анализ методов оценивания инвестиционного климата в Украине в условиях современной хаотично структурированной экономики

В статье определен инвестиционный климат государства и методические подходы к его оценке. Проведен критический анализ инвестиционного климата в Украине в условиях современной хаотично структурированной экономики, обоснованы приоритеты инвестиционной политики Украины относительно активизации иностранных инвестиций и повышения их эффективности. Исследовано состояние инвестиционного климата Украины и его особенности на современном этапе развития. Автором выявлены основные причины ухудшения состояния инвестиционной среды и предложены пути ее улучшения. Проанализированы позиции Украины в международном инвестировании и ее международный рейтинг.

Ключевые слова: инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, иностранные инвестиции, инвестиционный риск, оценка инвестиционного климата.

Табл.: 1. **Библ.:** 8.

Вакулич Марія Михайлівна – аспірантка, кафедра фінансов и банковского дела, Днепропетровский университет им. А. Нобеля (ул. Набережная Ленина, 18, Днепропетровск, 49000, Украина)

E-mail: mariavakulich@mail.ru

UDC 336.01

Vakulich M. M. An Analysis of Methods of Evaluation of Investment Climate in Ukraine in the Conditions of the Current Chaotically Structured Economy

The investment climate of country and methodical approaches is certain th is evaluation. The analysis of investment climate in Ukraine in the conditions of the current chaotically structured economy have been made. It was grounded priorities of investment policy of Ukraine in relation to activation of foreign investments and increase of their efficiency. The situation of Ukrainian investment climate and its peculiarities at the present stage of development are investigated in the article. The main reasons of investment environment deterioration are revealed, as well as the ways of is improvement are suggested. The place of Ukraine in international investment and its international rating are analyzed.

Key words: investment climate, investment attractiveness, foreign investments, investment risk, estimation of investment climate.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 8.

Vakulich Mariya M. – Postgraduate Student, Department of Finance and Banking, Alfred Nobel Dnipropetrovsk University (vul. Naberezhna Lenina, 18, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)

E-mail: mariavakulich@mail.ru

Однією з основоположних проблем світової економіки є проблема недостатності інвестиційних ресурсів та боротьби за їхнє ефективне використання. Оскільки інвестиції є завжди орієнтованими на майбутнє і тому пов'язані зі значною невизначеністю економічної ситуації та поведінки людей, це призводить до виникнення високого рівня ймовірності невиконання інвестиційних планів з об'єктивних чи суб'єктивних причин. Вкладання коштів у будь-який інвестиційний проект завжди пов'язано з ризиком, оскільки доходи чи

збитки від проекту є величинами випадковими, тобто невідомими на момент прийняття рішення про інвестування. Тому однією з вагомих причин, яка стримує збільшення зовнішніх джерел фінансування для здійснення інвестиційних проектів в умовах перехідної економіки, є високі ризики вкладання інвестиційних ресурсів, що можуть призвести до недоотримання запланованого прибутку чи втрати вкладених коштів

В Україні іноземне інвестування досліджують такі науковці, як С. Кузнецова, І. Бланк, А. Гайдуцький, Б. Губ-

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

ЕКОНОМІКА

ський, О. Данілов, О. Джусов, С. Захарін, М. Кісіль, І. Крейдич, М. Лесечко, Ю. Лупенко, М. Недашківський, М. Панкова, А. Пересада, С. Реверчук, І. Сазонець, Н. Свірідова, В. Федоренко, В. Хобта, К. Шпильовий та ін. [1 – 4].

Складовою оцінки ризику є оцінка інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки. Інвестиційні ризики впливають не лише на інвестора, а й на реципієнта. Адаже, по-перше, підвищені ризики призводять до скорочення притоку інвестиційних ресурсів в економіку реципієнта. По-друге, вони зумовляють додаткові втрати і витрати реципієнта на залучення інвестицій. Існує ще одна величина, яка формується частково під впливом інвестиційної політики і економічної діяльності реципієнта та на яку іноземний інвестор майже не справляє суттєвого впливу. Таким показником є характеристика бізнес-середовища, який в економічній літературі висвітлюється під назвою «інвестиційний клімат країни». Інвестиційний клімат утворює умови інвестиційної діяльності і в такий спосіб набуває виняткового значення та безпосередньо впливає на ступінь успіху залучення прямих іноземних інвестицій.

Метою статті є критичний аналіз показників інвестиційного клімату в Україні за міжнародними рейтингами, обґрунтування пріоритетів інвестиційної політики України щодо активізації іноземних інвестицій та підвищення їх ефективності.

Інвестиційний клімат, як економічна категорія, більш вивчений та обґрунтований у дослідженнях українських і російських економістів порівняно з інвестиційними ризиками. Можна виділити два основні концептуальні підходи у визначенні інвестиційного клімату. Перший ґрунтується на ресурсній характеристиці, тобто за ним інвестиційний клімат визначається як сукупність інвестиційних ресурсів (матеріальних, фінансових та інтелектуальних). Другий підхід результативний і передбачає оцінювання клімату з урахуванням фактичних параметрів інвестиційних процесів [5, с. 12].

Узагальнюючи викладення сутності інвестиційного клімату в науковій літературі, В. В. Россоха [4, с. 30] визначає три його найважливіші особливості:

- ✦ сукупність кількісних і якісних характеристик елементів (ресурсів), а також функціональних властивостей, які залучаються у виробництво, формують його потенційні можливості, а також використовуються і проявляються у виробничих процесах;
- ✦ склад, кількісні та якісні характеристики можливостей елементів потенціалу, які визначаються їх інтегральною спроможністю відповідати вимогам виробництва і продукції, яку виробляють;
- ✦ рівень інтегральної спроможності потенціалу, що визначається його здатністю забезпечувати досягнення відповідних результатів, створення споживчих вартостей.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі [2, с. 99; 7, с. 41] висвітлюються різноманітні підходи щодо методик оцінки інвестиційного клімату країн, які різняться залежно від цілей дослідження, кількості показ-

ників, які аналізуються, та їх характеристиками, за вибором самих показників. Основними із них у світі є:

- ✦ індекс економічної свободи;
- ✦ методика оцінки інвестиційного клімату журналу «Euromoney»;
- ✦ методика оцінки Інституту у Лозані;
- ✦ BERI (Business Environmental Risk Index);
- ✦ Economist Intelligence Unit;
- ✦ Political Risk Services;
- ✦ Standard & Poor's Rating Group;
- ✦ Pricewaterhouse Coopers та інші.

Як правило, у зарубіжних країнах оцінку інвестиційного клімату проводять по відношенню до макро-економічної сфери. Спеціальні консалтингові фірми, експерти банків, журналів і газет проводять аналіз по різній кількості країн (від 15 до 178) залежно від інтересів замовників. При цьому число показників, що враховуються, коливається від 9 у журналі «Euromoney» до 381 у роботах Швейцарського інституту розвитку менеджменту. Лондонський фінансовий журнал «Euromoney» розраховує так званий інтегральний показник надійності, що вимірюється за стобальною шкалою. Враховується дев'ять показників: економічна ефективність, політичний ризик, заборгованість, обслуговування боргу, кредитоспроможність, доступність банківського кредиту, доступність короткострокового фінансування, доступність довгострокового капіталу, імовірність настання форс-мажорних обставин.

Загалом, методи, які використовуються для оцінювання тією чи іншою мірою інвестиційного клімату в країні, можна поділити на:

- 1) кредитні й фондові рейтинги (індекси);
- 2) економічні індекси.

Кредитні рейтинги служать для фінансових інвесторів орієнтиром щодо надійності вкладень в боргові зобов'язання компаній чи урядів, фондові – щодо вкладень у корпоративні права компаній. Це дозволяє інвесторам сформувати якісний інвестиційний портфель і оперативного маніпулювати активами в разі зміни рейтингових оцінок.

З точки зору залучення прямих іноземних інвестицій найбільш важливими є економічні індекси. Вони відрізняються від кредитних рейтингів об'єктами досліджень і споживачами. На відміну від рейтингів кредитоспроможності економічні індекси складаються, як правило, лише для окремих країн. Вони характеризують визначені сторони національної економіки, такі як: рівень конкурентоздатності, економічної свободи та корупції. Ці індекси використовуються більшою мірою стратегічними інвесторами при реалізації їх стратегії інвестування за кордоном, зокрема й у сфері прямого іноземного інвестування. До найбільш поширених індексів у різних країнах світу належать:

1) США: сімейство індексів Доу-Джонса (Dow Jones Industrial Average, Dow Jones Transportation Average, Dow Jones Utilities Average), AMEX Composite, індекси Рассела (Russell 3000 Index, Russell 1000 Index й інші), індекси Standard & Poor's (Standard & Poor's Composite 500 Index, Standard & Poor's 400 Index (S&P Midcap);

- 2) Франція: CAC-40 та CAC General;
- 3) Німеччина: DAX 30, Xetra DAX, DAX 100, CDAX;
- 4) Великобританія: FT-SE 30 Share Index (Financial Times Industrial Ordinary Share Index), FT-SE 100 (footsie 100), FT-SE Mid 250%;
- 5) Японія: Nikkei (nihon keizai), Topix, JPN;
- 6) Канада: TSE 300;
- 7) Гонконг: Hang Seng Index [8].

Економічні індекси і рейтинги інвестиційного клімату країн, на відміну від фондових і кредитних індексів, визначаються як різноманітними рейтинговими й аналітичними агентствами, так і міжнародними організаціями – ООН, Світовим Банком, Європейським банком реконструкції та розвитку тощо. До основних показників, за якими здійснюється оцінювання при визначенні економічних індексів, зазвичай відносяться такі:

- ✦ стан і тенденції економічного розвитку;
- ✦ політична стабільність у країні;
- ✦ соціально-демографічна ситуація;
- ✦ монетарна політика та інфляція;

- ✦ законодавче забезпечення підприємницької діяльності;
- ✦ розвиток інфраструктури;
- ✦ корупція і правопорушення;
- ✦ рівень державного регулювання економіки тощо.

Як можна побачити з *табл. 1*, Україна займає останні позиції у рейтингах, що є ознакою несприятливого інвестиційного клімату. Крім того, слід відмітити негативну тенденцію за всіма рейтингами (покращення ситуації на 2 позиції у рейтингу «The Doing Business» не є значним), що свідчить про те, що національна економіка з кожним роком стає все менш привабливою для іноземних інвесторів. На думку міжнародних аналітиків, однією з найбільших проблем економіки України є необхідність поліпшення діяльності суспільних інститутів. Рівень бюрократизму та урядового регулювання бізнесу в Україні бізнесмени вважають одним із найвищих у світі. Це зумовлює необхідність захисту прав власності та мінімізації ризиків у залученні коштів і стимулюванні інвестиційної діяльності в країні.

Таблиця 1

Оцінка показників інвестиційного клімату в Україні за міжнародними рейтингами

Міжнародний рейтинг	Рік					Пояснення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Корупційний індекс організації (Transparency International)	99 позиція зі 163	118 позиція зі 180	134 позиція з 180	146 позиція зі 180	152 позиція з 182	Індекс корупційності
Рейтинг ведення бізнесу (The Doing Business)	124 позиція зі 155	118 позиція зі 179	139 позиція зі 178	147 позиція зі 181	145 позиція зі 183	Рейтинг ведення бізнесу (легкість відкриття компанії, ліцензування, найму працівників, реєстрація власності, отримання кредиту, захист інтересів інвесторів)
Рейтинг конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook)	46 позиція з 55	46 позиція з 55	54 позиція з 55	54 позиція з 56	57 позиція з 59	Дослідження конкурентоспроможності (стан економіки, ефективність уряду, ефективність бізнесу та стан інфраструктури)
Індекс економічної свободи (Heritage Foundation)	99 позиція зі 157	125 позиція з 161	133 позиція зі 157	162 позиція зі 179	163 позиція зі 179	Визначення рівня свободи економіки (ділова, торгова, фінансова, грошова - кредитна, інвестиційна, фінансова, трудова свобода, свобода від уряду, від корупції, захищеність права власності)
Індекс глобальної конкурентоспроможності економіки (World Economic Forum)	69 позиція зі 125	73 позиція зі 131	73 позиція зі 131	82 позиція зі 133	89 позиція зі 139	Оцінка конкурентоспроможності (якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, розвинутість фінансового ринку)

За оцінкою експертів, можна виділити дві основні причини гальмування процесу реформ в Україні щодо покращення інвестиційного клімату: повільні темпи прийняття змін на законодавчому рівні й незадовільне виконання прийнятих законів [5, с. 20].

Головним завданням для покращення інвестиційного клімату в Україні, на короткострокову перспективу, можна виділити: підготовку необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки, а також створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не вивозячи їх за кордон.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний клімат будь-якої країни, особливо така його складова, як ризик, є динамічним явищем, яке постійно змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Зміна клімату призводить до перерозподілу інвестиційних потоків у глобальному середовищі й визначає активність інвесторів у різних країнах. Тому положення країни у світових рейтингах оцінювання інвестиційного клімату виступає предиктором інвестиційних процесів і визначає рівень залучення прямих іноземних інвестицій в її економіку. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Кузнецова С. А.** Инвестиционная позиция и учетная информация: глобальные изменения и локальные решения / С. А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – Самара. – 2012. – № 1 (1). – С. 49 – 53.
- 2. Кузьменко В. П.** Инвестиционная политика в регионе / В. П. Кузьменко // НАН Украины. Совет по изучению производственных сил Украины. – К.: Наукова думка, 1992. – 250 с.
- 3. Гаврилюк О. В.** Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк. – Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 68 – 81.
- 4. Гончаренко Л. П.** Инвестиционный менеджмент: учебное пособие / Л. П. Гончаренко. – М.: КНОРУС, 2005. – 296 с.
- 5. Groht V.** Warten auf den Boom: Direktinvestitionen in die osteuropäischen Beitrittsländer; Wunschdenken und Fiktion / V. Groht. – Berlin: Ed. Sigma, 2005. – 240 S.
- 6. Zschiedrich H.** Ausländische Direktinvestitionen: Segen oder Fluch / H. Zschiedrich // Wirtschaft und Gesellschaft: wirtschaftspolitische Zeitschrift der Kammer für Arbeiter und Angestellte für Wien. – Wien: LexisNexis, Bd. 3. – 2005. – S. 45 – 172.
- 7. Williams D.** The Impact of Foreign Direct Investment on the Economic Development of Central and Eastern Europe / D. Williams. – 2003. – P. 54 – 155.
- 8.** Рейтинги агентства Moodys [Електронний ресурс]: Moodys. – Режим доступу: www.moodys.com

Науковий керівник – доктор економічних наук, академік АЕНУ, завідувач кафедри фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля
С. А. Кузнецова

УДК 004.65:005.3

ПЕРСПЕКТИВИ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ В BUSINESS INTELLIGENCE

ТРИНЬКА Л. Я.

УДК 004.65:005.3

Тринька Л. Я. Перспективи методичного інструментарію системного аналізу в Business Intelligence

Технологія BI найбільш корисна у той час, коли зміни економічних ситуацій відбуваються швидко та руйнуються старі стереотипи управлінських механізмів. Якщо бізнес працює не так, як зазвичай, то єдиним ресурсом є дані. Об'єктивна проблема з BI полягає в тому, що компанії необхідно нарощувати аналітичну систему до тих пір, поки вона не забезпечить певну стратегічну корисність для неї, для останньої це вимірюється фінансовими ресурсами та часом.

Ключові слова: Business Intelligence, BI-система, системний аналіз, методичний інструментарій.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Тринька Людмила Ярославівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інноваційної діяльності, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: lyudyka@ukr.net

УДК 004.65:005.3

Тринька Л. Я. Перспективы методического инструментария системного анализа в Business Intelligence

Технология BI наиболее полезна в то время, когда изменения экономической ситуации происходят быстро и рушатся старые стереотипы управленческих механизмов. Если бизнес работает не так, как обычно, то единственным ресурсом являются данные. Объективная проблема с BI заключается в том, что компании необходимо наращивать аналитическую систему до тех пор, пока она не обеспечит определенную стратегическую полезность. Для компании это измеряется финансовыми ресурсами и временем.

Ключевые слова: Business Intelligence, BI-система, системный анализ, методический инструментарий.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Тринька Людмила Ярославовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры инновационной деятельности, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (ул. Героев Оборони, 15., Киев, 03041, Украина)

E-mail: lyudyka@ukr.net

UDC 004.65:005.3

Trynka L. Y. Prospects of Methodological Tools of Systems Analysis in Business Intelligence

The BI technology is most useful in a time when the changes of economic situation are fast and break down old patterns of management tools. If the business is not working as usual, the only resource is the data. Objective problem with BI is that companies need to develop analytical system for as long as it does not provide a certain strategic utility. For a company it is measured by the financial resources and time.

Key words: Business Intelligence, BI-system, analysis of the systems, methodical tool.

Pic.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Trynka Lyudmila Ya. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Innovation Activity, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (vul. Geroyiv Oborony, 15., Kyiv, 03041, Ukraine)

E-mail: lyudyka@ukr.net